

פרשת ויחי

בך יברך ישראל לאמר ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה, וישם את אפרים לפני מנשה (מח, כ)

בתרגום יונתן בן עוזיאל כתב: "בברכה זו - ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, יברכו בית ישראל את התינוק ביום המילה".

ודברי התרגום יונתן בן עוזיאל צריכים ביאור, מה הקשר בין ברכת ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, ליום המילה?

הסבר נפלא שמעתי מאת כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולץ שליט"א, בהקדם שתי הקדמות:

א. דברי הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע בספרו "אגרא דכלה" שהקשה למה מברכים עם ישראל את הבנים, בברכת אפרים ומנשה דווקא, ולא בשאר השבטים או האבות הקדושים? וביאר, שהרי יעקב אבינו שיכל את ידו, והקדים בברכתו את אפרים לפני מנשה, ולא מצאנו שמנשה הבכור קינא באפרים אחיו הקטן, וכמו כן אפרים הקטן לא התגאה על אחיו הגדול מנשה. ולכן כשאב מברך את בנו, מברכם בברכת "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" - להדגיש להם שלא יהיה קנאה וגאווה ביניהם, אלא אהבה ואחדות ישרה אצלם תמיד, כדוגמת אפרים ומנשה.

ב. דברי הבעש"ט הק' (פר' לך לך) על דברי הגמרא (מנחות מ"ג:) "בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלי מצוות, כיוון שנזכר במצוות מילה שבבשרו נתיישרה דעתו". ולכאורה קשה, מהו הלשון "אוי לי שאעמוד ערום בלי מצוות" בלשון עתיד, היה צריך לומר "אוי לי שאני עומד ערום בלי מצוות" בלשון הווה?

וביאר הבעש"ט הק', שכניסת דוד למרחץ, אינה הכוונה למרחץ גשמי, אלא הכוונה שנכנס למרחץ - לרחוץ את מצוותיו ולעיין בהם אם הם נעשו בשלימות ללא שום פניות ומטרות של גאווה, וחלילה אינם לשמה. הבחין דוד המלך ע"ה ברוב ענוותו שבאמת יכול להיות שמצוותיו נעשו לא לגמרי לשמה, אלא היו בהם פניות ומטרות נוספות, אז אמר "אוי לי שאעמוד" - בלשון עתיד, היינו לפני בורא עולם, ללא מצוות שלימות.

אך מכיוון שנזכר במצוות מילה שלו, נתיישרה דעתו, משום שידע שמצווה זו ודאי נעשתה אצלו ללא שום פניות של גאווה או מטרות אחרות, מכיוון שתינוק בן שמונה ימים, אין לו שום כוונות זרות, גאווה, וכדומה. עכת"ד.

ועל פי זה ביאר מרן האדמו"ר שליט"א, מה הקשר בין ברכת ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה ליום המילה. משום שגם אצל אפרים ומנשה, לא מצאנו קנאה וגאווה ביניהם, ואותו דבר גם במצוות מילה, תינוק בן שמונת ימים אין לו שום שמץ של גאווה בקיום המצווה, אלא מצווה זו היא המצווה היחידה שנעשית בשלימות.

ולכן כתב התרגום יונתן בן עוזיאל, שבית ישראל יברכו את התינוק ביום המילה דווקא בברכת אפרים ומנשה. וזה גם מה שאנו מברכים כיום בשעת הברית "זה הקטן גדול יהיה" משום שזה הוא ברכת ישימך אלוקים וגו', כי אצל אפרים ומנשה כתוב בתורה, "ואחיו הקטן יגדל ממנו". וזהו המשך הברכה "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים" - כלומר כשם שמצוות הברית נעשתה בשלימות ללא שום כוונות ופניות, כך גם יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ללא שום כוונות אחרות שאינם לשמה הפלא ופלא!....

פרשת ויחי

מקור: פנינים